Standard

för ledmarkeringar, riktningsvisare skyltställ och spänger

Västkuststiftelsen
Naturvård & Friluftsliv

Version 2.0
Reviderad 20240506

Standard - Märkning

På våra låglandsleder skall alltid ledens symbol vara med vid märkning

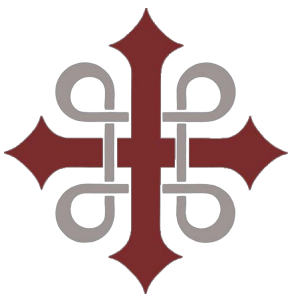

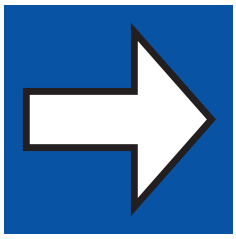

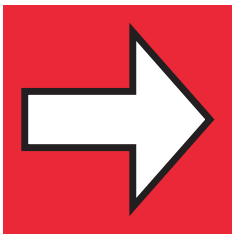

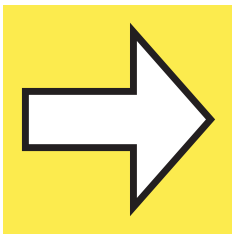
Ledmarkeringsbrickor
Ledmarkeringsbrickorna i aluminium finns i färgerna nedan. Pilen ska vara vit med svart kant, för att det ska synas tydligt mot bakgrunden och för att stigar markerade med vitt eller svart ska vara lätta att skilja åt. Måtten på pilarna är 60 x 60 mm.

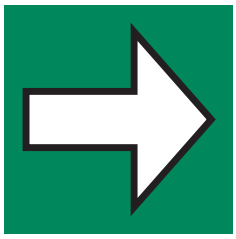
Blå
Färgkod:
PMS 2728 C
CMYK 99 76 0 0

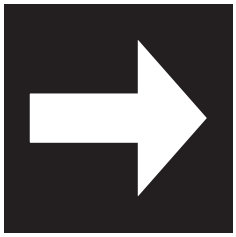
Röd
Färgkod:
PMS 1795C
CMYK 0 96 82 1

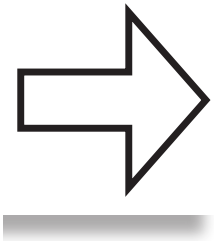
Gul
Färgkod:
PMS 7404C
CMYK 1 3 80 0

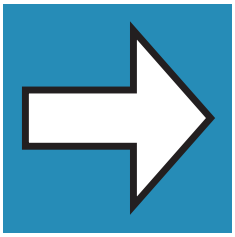
Grön
Färgkod:
PMS 341C
CMYK 95 1 75 26

Svart

Vit - markerar avstickare.

Kuststigen-blå - används endast på Kuststigen

Färgkod:
CMYK: 79 32 13 2

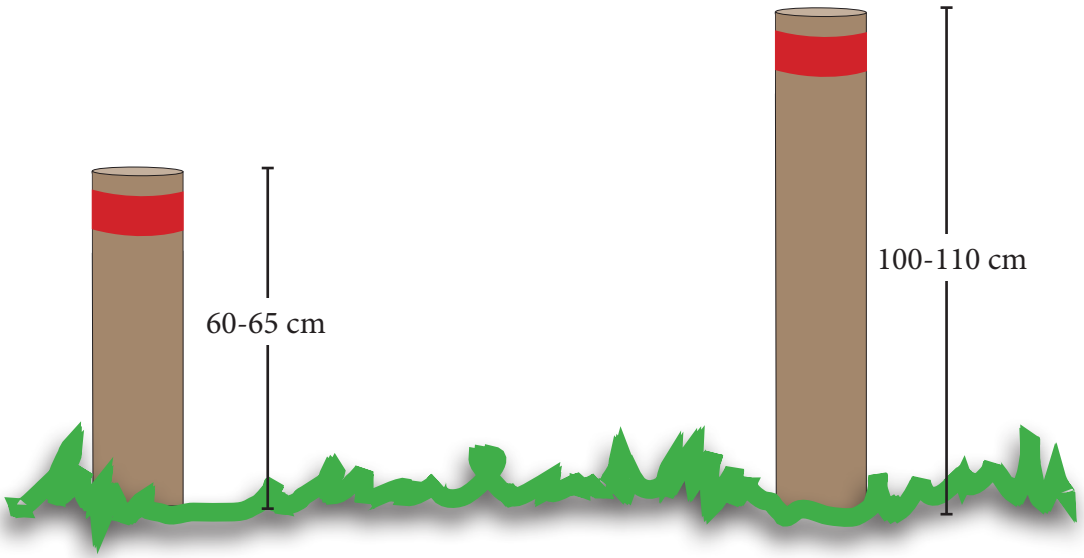
Orange - endast på låglandsleder, minst 20km. Märk gärna om med annan färg vid nymarkering.

Färgkod:
PMS 151 C
CMYK 0 54 100 0

Montering sker med fönsterbleckskruv:

- Brickor som är vita eller har vit ram används **vita** rostfria skruv.
- Brickor som är orange, svarta eller har orange ram används **svarta** rostfria skruv.
- Övriga brickor används **rostfria** skruv.

Beteshage
(för att djuren inte ska
välta den)

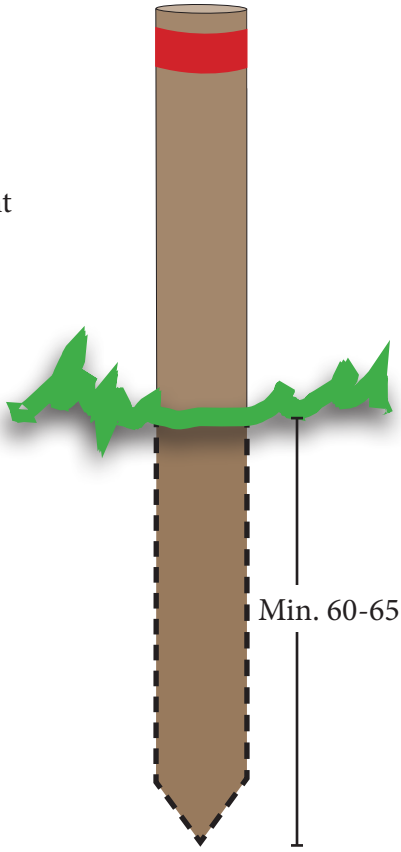
Övrig

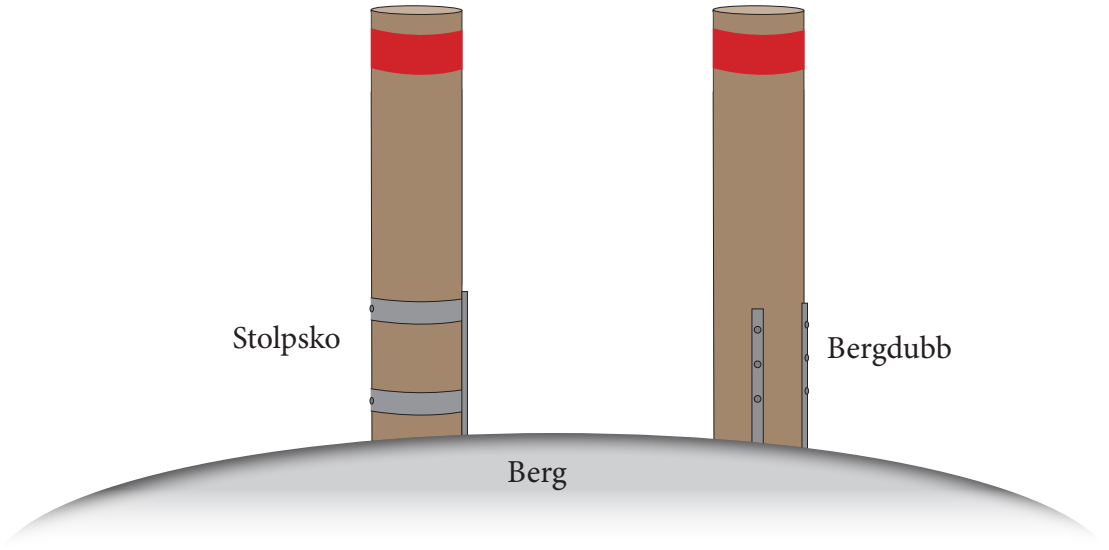
15-20 mm
från överkant

15-20 mm
från överkant

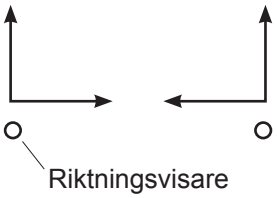

På sten fästs stolpe med
stolpsko eller två bergdubb.

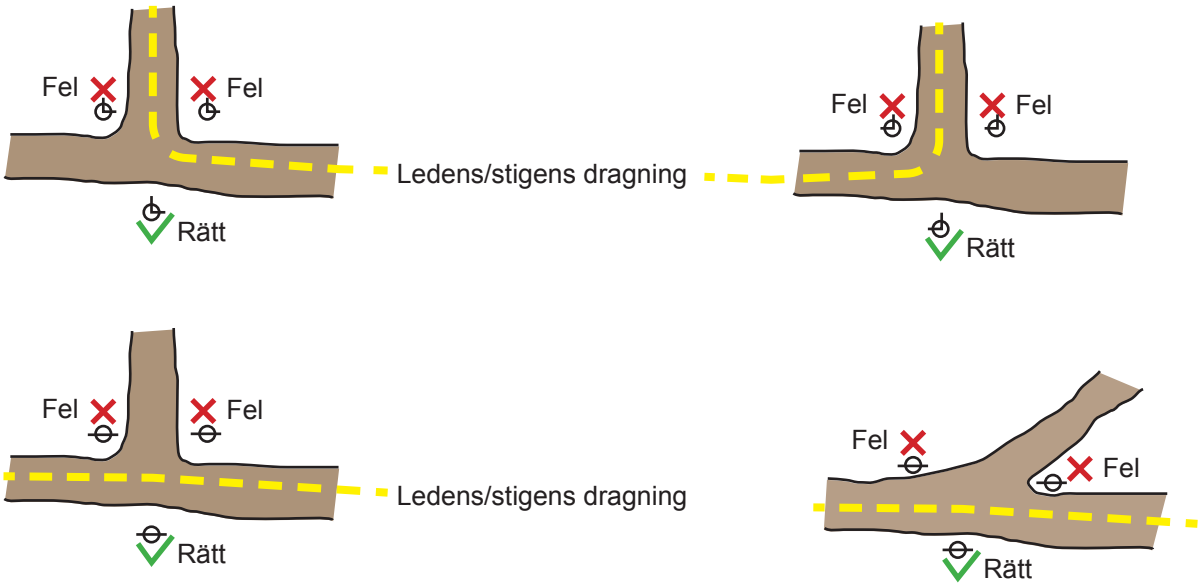

Riktningsvisare

Ett lätt sätt att tänka vid placeringen av riktningsvisare är att korsningen har en L-form, som kan vara antingen rättvänd eller spegelvänd:

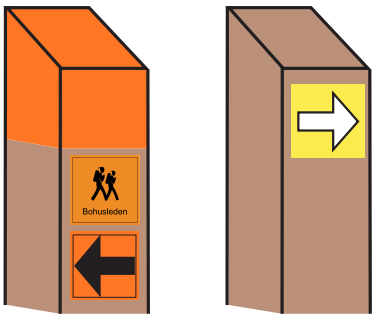

Riktningsvisaren bör alltid placeras under L:et så att den inte kan misstolkas. Exempel:

Har vandringsleden en symbol (t.ex. Bohusleden, Kuststigen etc.) så SKALL symbol och riktning visas. Markera med band i toppen av stolpen. Detta för att skapa trygghet hos vandraren.

Ju större väg desto tydligare (större) riktningsvisare!

Fyrkantsstolpar med riktningsvisare.

Rund stolpe med vinkel och band.

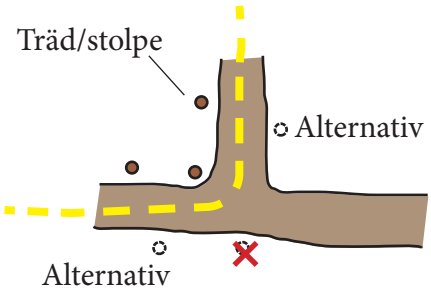
Träskylt.

Plåtskylt.

Vid korsningar där riktningsvisare används så ska ledmarkering placeras ca 5 m in, åt respektive håll. Det går också att tydliggöra en korsning med markeringar (punkter eller band på träd/stolpar) enligt trepunkts-modellen. D.v.s. att man med tre markeringar tydliggör korsningen.

Vandraren skall se tre stycken markeringar när hen närmar sig korsningen och uppfatta åt vilket håll leden går:

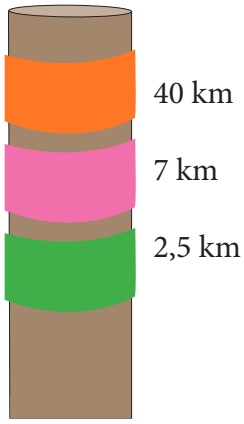

Sträva alltid efter att man ska se nästa markering, samma kontinuitet oavsett om det är på huvudled eller på avstickare. Detta gäller både stolpar och band. Vid märkning med band på träd placeras banden på en lägsta höjd på 180 cm. För att minimera risken för skadegörelse på banden så kan med fördel banden placeras på en högre höjd (med stege eller dyl).

Flera leder på samma sträcka

Går flera leder på samma sträcka så skall huvudleden markeras överst. Den näst längsta under det, o.s.v.

Exempel:

I de områden som har flera leder och där förvaltningen sköts av flera olika aktörer bör ett samarbete inledas för att få en samsyn och enhetlig markering av lederna.

Avstickare

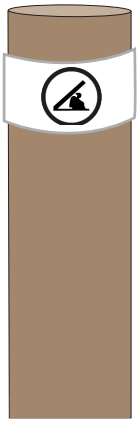
”Avstickare” från leden, d.v.s. det som inte ligger i anslutning till leden skall markeras med vit symbol, riktningspil och med fördel avstånd.

De symboler som används är naturvårdsverkets piktogram.

Ledmarkeringen som används är vit då det är en tur o retur-sträcka från leden. En avstickare markeras med samma tydlighet som leden.

Plåtskylt

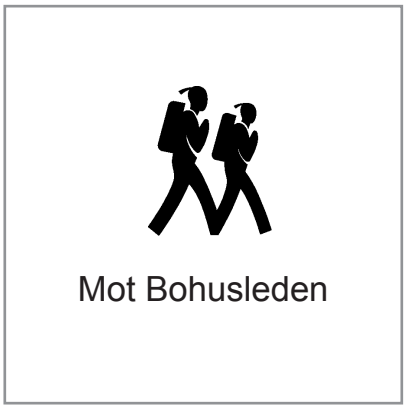

Markering på stolpe längs avstickare med symbol.

Fler piktogramsymboler finns på Naturvårdsverkets hemsida, sök på ”Naturvårdsverket piktogram".

Hänvisning tillbaka till vandringsleden skall finnas.

När en specifik led finns i närheten skyltar vi ”led-specifikt”.

När flera leder finns i närheten skyltar vi ”mot vandringsleder”.

Dåligt/OK/Bra - "DOBBEN"

Kvalitetssäkrade leder i praktiken

Det viktigaste av allt när det kommer till hållbara och kvalitetssäkrade leder är: **Trygghet** och att besökaren får en **positiv upplevelse**.

- Trygghet i form av **tydlig markering och vägvisning**. Jag kommer **hitta fram** utan problem och **känna igen** märkningarna.
- Trygghet i form av att **jag kommer fram ordentligt** och att leden inte är igenvuxen.
- Trygghet i form av att alla anläggningar som är byggda är **hela och säkra**.
- Trygghet i form av att den information jag kan läsa mig till är **rätt och korrekt**.

Utifrån detta finns nedan beskrivningar av sådant som skulle kunna komma fram i en besiktning av en led. Dessa är indelade i tre olika kategorier:

Dåligt – Akut och/eller viktig åtgärd behövs.
OK – Åtgärder behövs men de är inte lika viktiga eller akuta.
Bra – Ingen åtgärd behövs generellt.

OBS! Inom ramen för varje kategori finns ingen rangordning mellan de olika exemplen.

Miniminivå för en kvalitetssäkrad etapp, fysiskt och digitalt, är att det inte finns någonting som kategoriseras som dåligt.

3 nivåer:

Dålig – Akut och/eller viktig åtgärd behövs

Om ej åtgärdas så plockas etappen till slut bort digitalt

- Trasiga spänger/broar, eller avsaknad av spång/bro, eller avsaknad av information om att det stora delar av året inte går att vandra utan att bli blöt om fötterna även om man går med kängor/stövlar.

- Annan byggd åtgärd, tex ett vindskydd, som är trasigt.

- Hög risk finns att vandraren på något sätt skadar sig under sin vandring.

- Det går inte att se var leden går pga. att den är igenvuxen och/eller det går inte att komma fram utan att riskera att tex riva sig på taggbuskar.

- Ingen eller väldigt gles märkning/vägvisning. Helt övervuxen märkning. Avstickare märks som ordinarie led, som gör att leden går åt tre olika håll. Saker som gör att det är klar risk att gå fel/vilse.

- Leden går inte alls där kartan säger att leden ska gå.

- Leden korsar väldigt farlig väg.

- Informationen om leden på West Sweden Trails stämmer inte alls med verkligheten.

- Ingen etapptavla eller fel/oläsbar/inaktuell info på etapptavla.
  (I dessa fall bör diskussion mellan kommun och VKS tas).

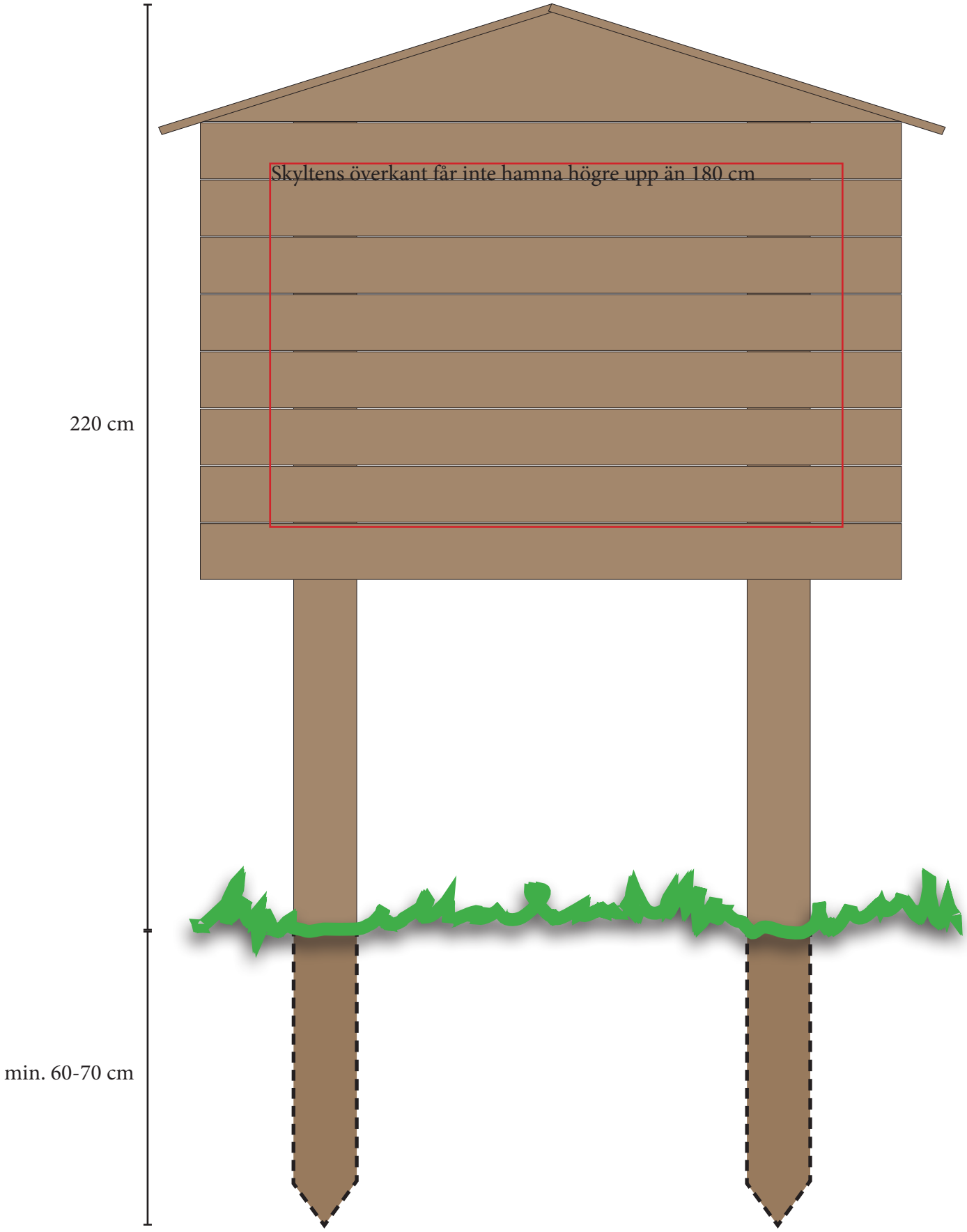
OK – Åtgärder kan behövas men de är inte lika viktiga/akuta.

- Spång/bro finns men är gammal, behöver åtgärdas och saknar nät/är hal.
- Vindskydd eller annan byggd åtgärd är gammalt och kommer behöva lagas/ byggas om.
- Finns ingen risk att någon skadar sig, men vissa vandrare kan uppleva osäkerhet.
- Svårt att se vart leden går och/eller det är lite svårt att komma fram pga. växtlighet/grenar hänger in över leden.
- Gles och/eller ful märkning. Gammal märkning kvar efter åtgärd. Vägvisare bara åt ena hållet men det finns annan tydlig ledmarkering som visar rätt kurs. Vägvisning uppsatt på fel ställe i en korsning, men det går ändå att se vart leden går.
- Slitna/fula/trasiga etapptavlor och/eller skyltställ, men fortfarande läsbara.
- Det saknas information om att leden går genom betande hagar.
- Finns vissa mindre betydande avvikelser mellan information om leden och leden i verkligheten.

Bra – Ingen åtgärd behövs

- Spänger finns där de behövs. De är hela och inte hala.
- Andra byggda åtgärder, tex vindskydd, är hela och säkra.
- Det är inga problem att komma fram eller se var leden går.
  Inga inväxande grenar eller annat över leden.
- Markeringen och vägvisning är tydlig, sitter där de ska,
  kommer inom en bra och jämn intervall.
- Allt är bra men det är eventuellt inte gjort helt enligt VKS standard.
- Etapptavla finns vid start.
- All information stämmer med verkligheten.

Standard - Anordningar

Spänger

Material till spänger

Stolpar:	Ø 80 mm	1750 mm	(Tryckt)
Plank:	2” 5”	50 x 125 mm	(Tryckt)
Ok:	45 x 95 x 630 mm el.	45 x 120 x 630 mm	(Tryckt)
Nät:	25 x 25 mm	2,0 mm	
Skruv:	6 x 100		

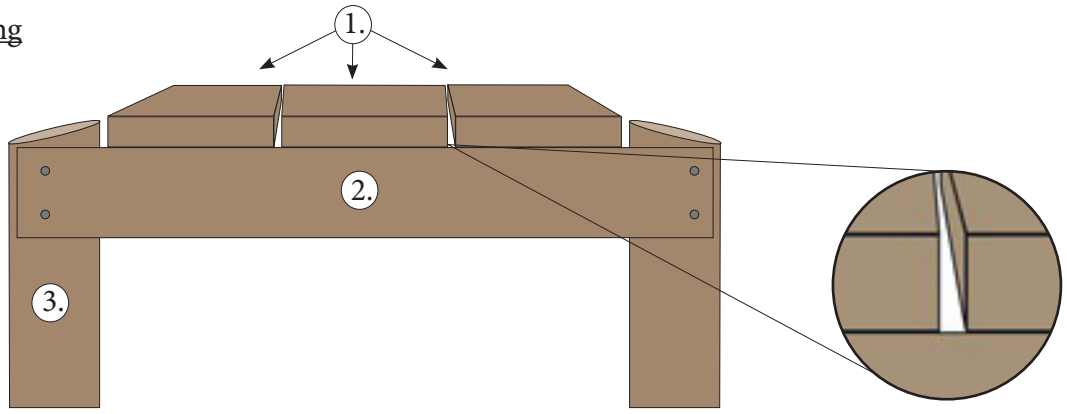
Utformning och montering av spänger

Kortsida spång

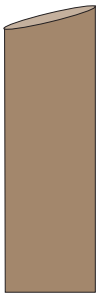
1. Plank

2. Ok

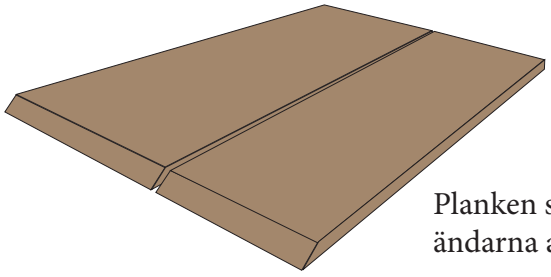
3. Stolpe

Avstånd mellan plankor: 15 mm.

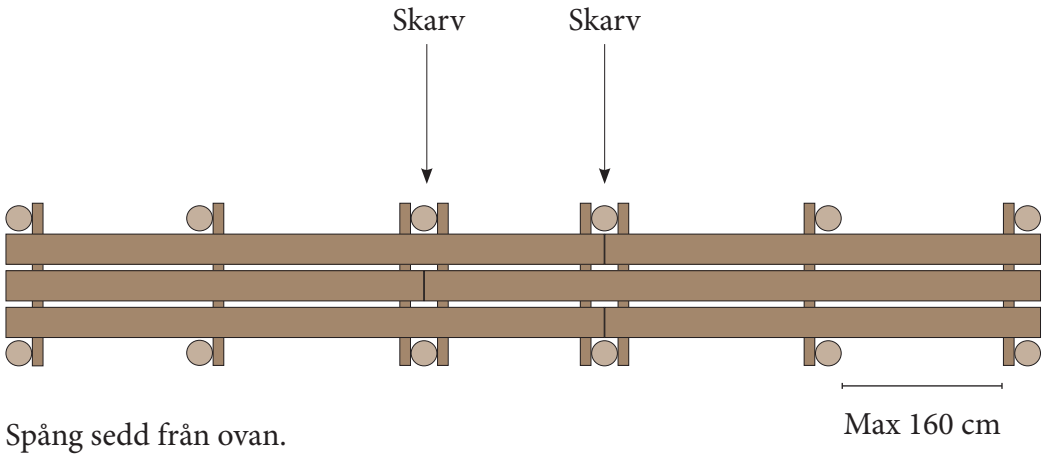
Stolpe snedsågas. Kanterna fasas, rundas 30-45 º

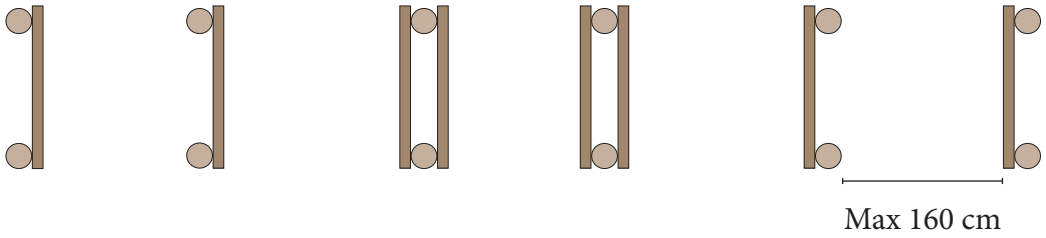
Planken snedsågas i ändarna av spången.

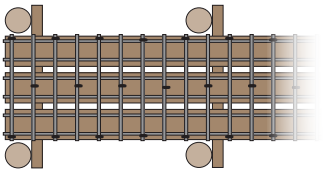
Plankorna läggs i möjligaste mån enligt bilden (årsringarna bildar en ”glad mun”).

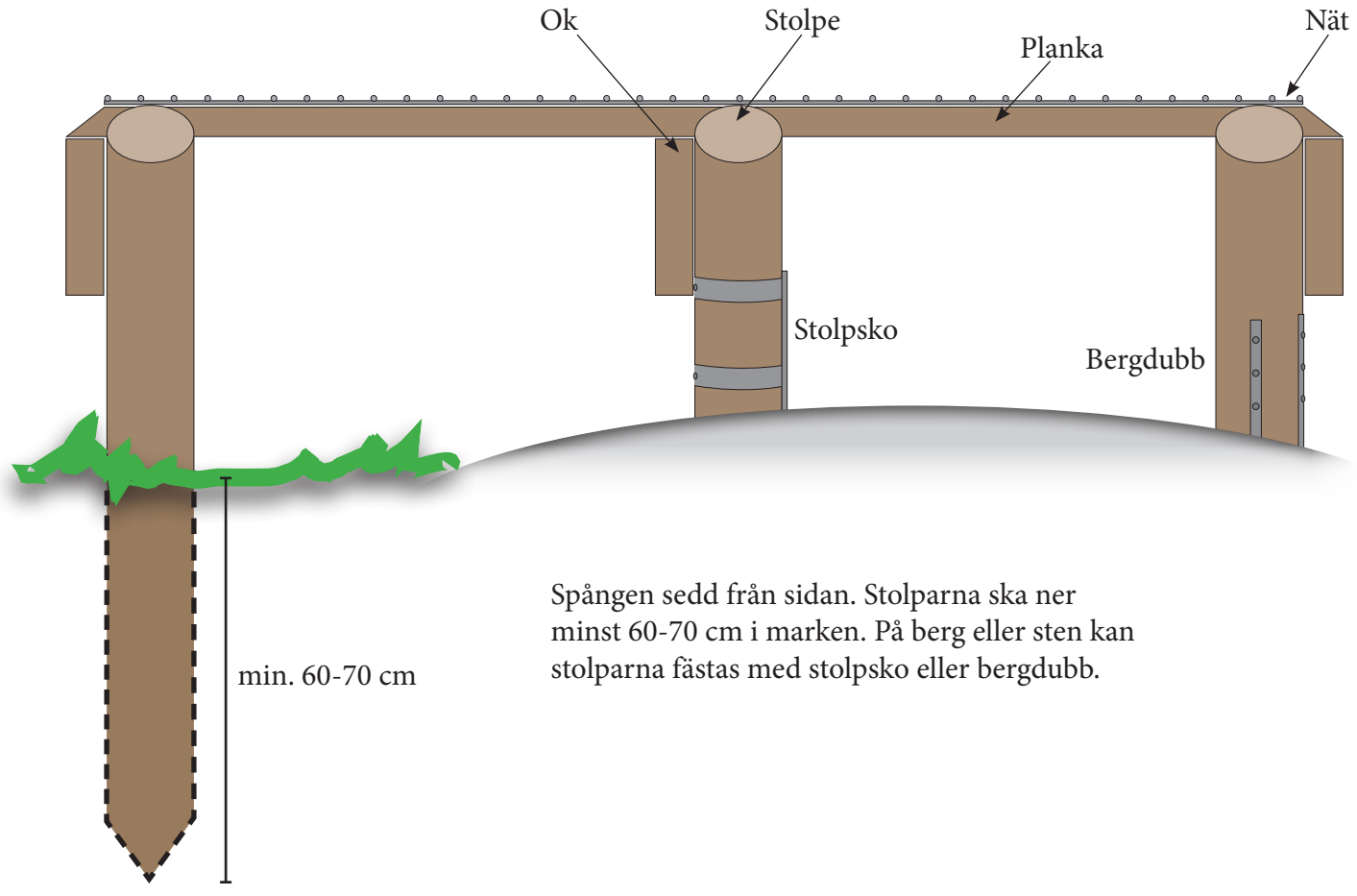
Spång sedd från ovan.
Högre än 50 cm.

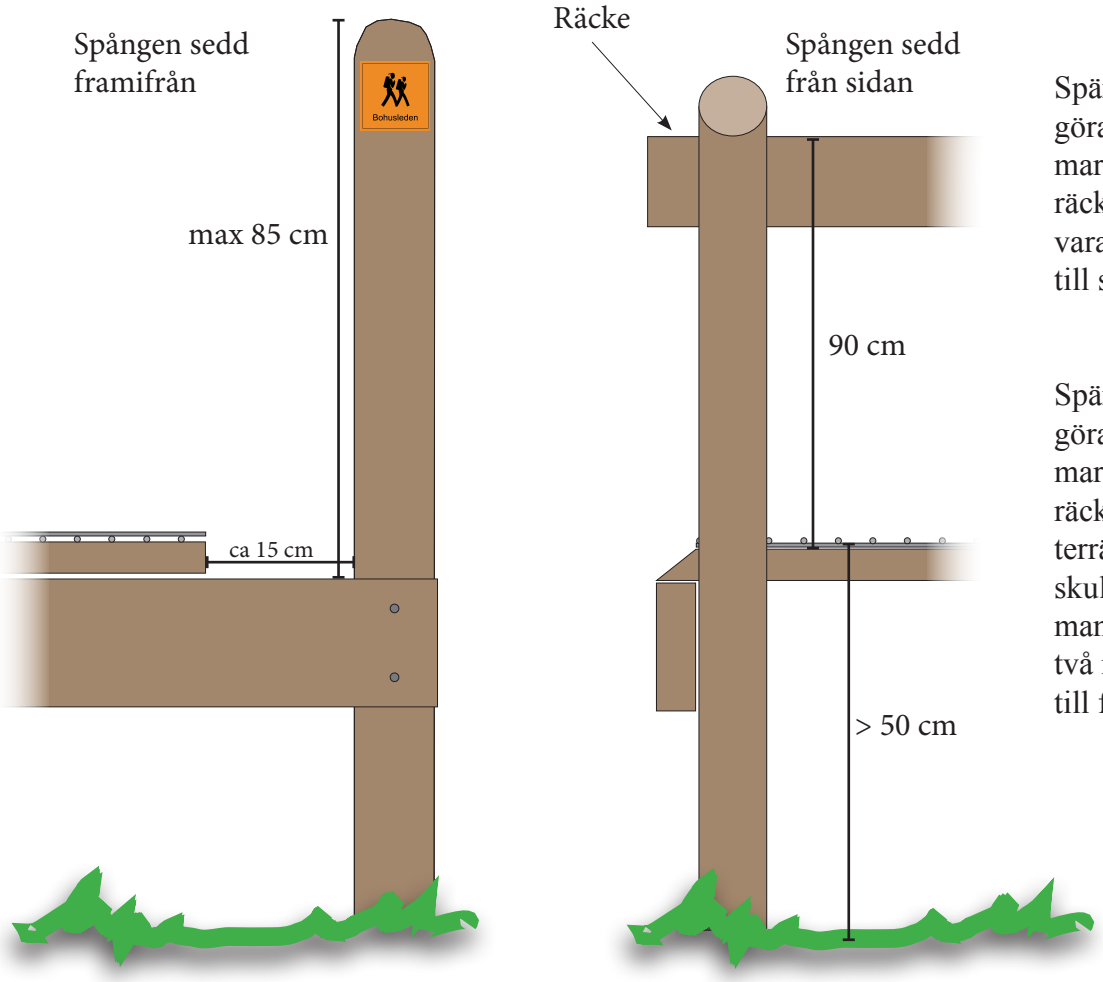
- Spång högre än 50 cm - förslutna skarvar på gångbrädor.
- Max avstånd mellan stolpar och ok: 160 cm.
- Nätet ska sättas fast med krampor med 20 cm avstånd längs spångens sidor och dess mitt enligt detta mönster: - - - - -

(ej skalenligt)
- = krampor

Spången sedd från sidan. Stolparna ska ner minst 60-70 cm i marken. På berg eller sten kan stolparna fästas med stolpsko eller bergdubb.

Spänger som behöver göras högre än 50 cm över marken ska förses med ett räcke. Räckets höjd ska vara 90 cm i ovankant ner till spången.

Spänger som behöver göras högre än 1 m över marken ska förses med räcken på *båda* sidor om terrängen är sådan att man skulle kunna slå sig om man trillar ner. Behovet av två räcken avgörs från fall till fall.

Stolpar i början och slutet av en spång, som t.ex. avser att hjälpa vandraren att ta sig upp på spången, ska göras 85 cm höga. Stolpen ska vara rundad i toppen. Stolpen monteras ca 15 cm från spången för att cyklister ska kunna passera utan att slå i styret. Oket fölängs därför från 63 till 78 cm.

Montering av nät på spång

Nätet består av längsgående och tvärgående metallstavar.
För att spången inte ska bli hal måste de tvärgående ligga överst!

